

LUPETA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonaмент: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

... .. APARE
sub direcția unui
comitet de redacțiune.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

Chestia Vaida în Parlament.

(np) Zgomotul din ședința de ieri a Camerei nu a fost decât ecoul desperat al scandalului provocat de șoviniști acum câteva luni.

Oardei încăpăținate, care formează floarea coaliției, i s'a dat ieri din nou prilejul de a arăta lumii civilizate sistemul parlamentar al Ungariei, condus de domnia pumnului și de cel mai detestabil vocabular de epitețe. Szmrecsányii, Nagy Györgyii, Markoșii, Hodyii, Zakariásii și întreagă pleava de „eroi“ cari în decurs de un an și opt luni au coborât nivelul parlamentului la acela al unei cârciumi ordinare, toți acești domni, conservatori ai obiceiurilor străbunilor lor nomazi, — admirabili agenți electorali, iar nu membrii cinstiți ai unui corp legiuitor — toți aceștia, zic, au călcat din nou în picioare aceea-ce se chiamă cinste și demnitate parlamentară.

E de ajuns, ca să răsune numai numele „Vaida“ pentru ca firile aceștia îndârjite să se însălbătăcească, ca niște hiene flămânde.

Ticăloși, trădători, agitatori, aceștia sunt cele mai blânde epitețe, cu cari vreau să ornamenteze zidirea căzută în ruine a politicii șoviniste.

Nu adevărul, nu resemnarea, nu capabilitatea, demnitatea și buna înțelegere susțin principiile acestei secte, rămasă par'că din vremuri vechi, ci ura de rasă, distrugerea forțelor vitale a tot ce nu simte ungurește, aceștia sunt normele, de care se lasă conduși în toate lucrările lor.

Mai mult ca ori-când, icoana ședinței de ieri a Camerei ni-a oferit tabloul ridicol al îngâmfării șoviniste — maghiare.

Comisia de imunitate prin raportorul ei Héderváry Lehel prezintă Camerei raportul său, prin care constată într'adevăr — și acesta e singurul ei merit — că imunitatea deputatului dr. Vaida a fost violată, dar că cine a comis delictul de violare, asupra acestui punct nu se poate exprima.

Intenția de a acoperi pe scandalagii este atât de evidentă, încât n'ar trebui să ne mai preocupe sistemul de judecată ungurească, care nu e mai

presus decât proverbiala procedură a „turcului“ rudenia lor de sânge.

Dar când vedem, că se mestășugesc într'un mod atât de odios cele mai elementare principii de ordine, pe care trebuie să se razime curățenia și vrednicia unui corp legiuitor, — nu putem, decât să ne exprimăm regretul, să ne indignăm chiar, că destinele acestei țări sunt date pe mâna unor astfel de oameni.

Căci nu suntem cuprinși de o groază și o rușine mai mare, decât când vedem, cum indivizii aceștia, chemați să împartă dreptatea, nesocotesc și desfid adevărul cu un cinism revoltător în fața opiniei publice.

E lucru stabilit: prin faptul, că n'a voit să descopere pe delicvenți, a atentat la principiile de ordine și de moralitate a parlamentului, a sacrificat onoarea și demnitatea acestui sanctuar al dreptății publice în favorul câtorva derbedei.

Mistificarea acestei afaceri constituie o pată cu atât mai mare pentru parlamentul Ungariei, cu cât șoviniștilor li este în de-ajuns cunoscut ecoul străinătății, care răsuna atât de călduros pentru deputatul Vaida și înfiera cu o legitimă indignare volniciile cetei acesteia de huligani.

Nu putem admite aserțiunile comisiei de imunitate, prin care susține, că în învălmășeala aceea a fost greu de stabilit cei vinovați. Aceasta este o potecă lăturalnică de scăpare, care nu numai că nu le dă dreptul la considerația noastră, dar dejosește instituția din care fac parte.

Dacă au fost orbiți — atuncia — de avântul lor patriotic, așa încât nu s'au văzut unul pe altul, n'aveau — acum — decât să invite pe deputatul dr. Iuliu Maniu, care a denunțat și a motivat la timpul său violarea imunității lui Vaida, — să-l invite, zic, de a da explicațiile necesare. Lucrul acesta s'a omis intenționat, pentru că se știa că Maniu, cu cinstea și demnitatea dsale de om politic, calități care-l caracterizează, ar fi scos de guler pe lașii, cari se ascund în umbra unui parlamentarism de bâlcu, silindu-i astfel, să răspundă pentru fapta lor josnică înaintea opiniei publice.

În discursul său de ieri, care a spulberat raportul, bazat pe date false, al

comisiei de imunitate, distinsul orator înfierează aplicarea meșteșugită a sistemului politic maghiar:

„Nu pot primi adausurile acestui proiect, de oarece ele nu corespund adevărului.

De oarece singur am denunțat Camerei violarea dreptului de imunitate, credeam, că întru cât datele cercetării nu dau indicii suficiente, să fiu chemat — în baza regulamentului Camerei — să depun dovezile ce-mi stau la dispoziție. Lucrul acesta nu s'a luat în considerație, dându-se astfel loc unei greșeli de procedură!“

Și să nu ne facem iluzii, că dacă s'ar fi considerat acest drept al deputatului Maniu, declarațiile sale ar fi fost luate de bani buni de comisia de imunitate. Nu! Cu cinstea unui singur om nu se poate spăla mocirla în care se scaldă de atâta vreme „nobilii“ aderenți ai coaliției maghiare.

Tot ședința de ieri ne-a furnizat exemple plastice. Când deputatul croat Lorkovici a voit să înfiereze violarea dreptului de imunitate, droaia șovinistă s'a aruncat ca un uragan asupra lui, suprimându-i glasul cu înjuriiile cele mai păcătoase, cum numai în grajdurile nemeșești se pot auzi.

În zadar președintele Justh se încearcă să susțină ordinea, căci sunetele clopotului prezidențial sunt înăbușite de zbierătele vândalilor, cari nesocotesc puterea președintelui, și calcă în picioare regulamentul Camerei.

Astfel se ruinează prestigiul parlamentului maghiar, în incinta căruia ar trebui să se împartă deopotrivă dreptatea pentru toate națiunile cari alcătuiesc statul ungar, și va necesita o îmbunătățire radicală a moravurilor politice ale guvernanților unguri, pentru a putea susține, că facem parte dino țară a Europei.

Dar în sfârșit, așa știrbită, imunitatea deputatului dr. Vaida, a fost restabilită. Dânsul va intra în parlament. Dar după cum zic „neaoșii“, nu va fi primit cu buchete!

Noi, și cu noi vecinii toți, ne așteptăm la altceva?

Wekerle face ochi dulci naționaliștilor. Eri înainte de amiazi, când cu incidentul croat în chestia dreptului de imunitate a deputatului Dr. Alexandru Vaida-Voevod, primul-ministru Wekerle vreme îndelungată s'a întreținut în sala de conversație a Camerei cu deputații naționaliști Dr. Teodor Mihali, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Iuliu Maniu și Dr. St. C. Pop.

„Ce vreți?“ întrebă ministrul, „care sunt păsurile voastre cele mai apropiate, pentru a vedea dacă vă pot fi de ajutor?“

Deputații naționaliști au răspuns, că de cea mai gravă leziune consideră împrejurararea, că organele judiciare în mod nesocotit atacă presa naționalităților și îndeosebi cea românească așa, că dacă aceste goane se vor continua, uriașele pedepse nedrepte vor pune capăt tuturor organelor noastre de publicitate.

„Și Günther nu știe nimic despre asta“ — întreabă primul-ministru.

Deputații Dr. Mihali, Dr. Lucaciu și Dr. Maniu răspunseră, că în Budapesta, dar îndeosebi în Cluj și Oradea curg cele mai multe procese împotriva presei române, l'a ceea-ce Wekerle i-a rugat să binevoiască să-i înainteze în scris toate delictele cu cari să simt atacați, pentru a vedea dacă intervenția guvernului ar avea efect.

La sfârșitul ședinței parlamentare deputații Dr. Mihali, Dr. Lucaciu și Dr. Maniu s'au consfătuțit vreme de o oră cu Wekerle în camera ministrului-președinte.

În această consfătuire deputații naționaliști i-au predat în scris gravaminele împotriva naționalităților îndeosebi a Românilor pe care guvernul în vreme de câte-va zile le-ar putea lecu, și cari ar produce nespūsă mulțumire în sânul naționalităților. Ministrul le-a răspuns, că va comunica lucrul acesta cu ministrii de justiție și interne, rugându-i pe urmă pe deputați ca în săptămânile viitoare să nu ocupe timpul ședințelor Camerei cu interpelări și cu vorbiri lungi în detrimentul sortii proiectului său monoparagrafic.

E nostim de tot ministrul-președinte.

Crede, că o să ne îmbete cu migdale amare făcându-ne ochi dulci pentru a nu-i trage tăciunii dela oală!

Energica intervenție a episcopului Radu în favorul limbei românești. Din Oradea mare primim știrea, că episcopul Radu a intervenit în mod energic pe lângă oficiul vicespanatului de acolo pentru respectarea actelor bisericești scrise în limba română.

Motivul acestei proceduri atât de nobile din partea înaltului prelat este refuzul unui notar înbăpăinat din comuna Pocia, care nu voia să înscrie în matricula civilă actul de căsătorie a unei perechi române, din cauză că atestatele de botez erau scrise în românește.

Și în sfânta noastră biserică vreau să pătrundă șovinistii?

Cu astfel de apucături vreau ei să propage mult trimbițatul liberalism al Ungariei?

Ce rușine!

Doi inși tremură de-o pușcă goală. În fața transacției tremură și guvernul unguresc și cel austriac, ca doi inși de-o pușcă goală.

Noi știm, care va fi soarta transacției. Ea va trece atât prin parlamentul de aci cât și prin reichsrathul austriac. Frica celor două guverne este însă cu totul de altă natură. Ele să întreabă dacă se pot ține de coada transacției să le scoată teafăre de anul nou.

Asupra acestui punct cu regret nu ne putem afirma.

Audiența premierului austriac Beck la Soveran a fost interpretată în diferite sensuri. Dacă majoritatea camerei să decida pentru transacție, — fiind termenul scurt și încă cinci urgențe și desbaterea finală a bugetului de pertractat — atunci e bine. — Dacă nu, atunci e rău, căci Austria nu e pregătită pentru o desfacere momentană de Ungaria și aceasta nouă stare de ex-lex va pricinui mari pagube. Ce va fi cu banca,

dacă va trece termenul extrem pentru regularizarea acestei chestiuni?

Situația nu e mai puțin gravă la noi, unde sunt aceleași temeri și aceleași nedumeriri rod inima coaliției.

Ministrul Beck poate fi atacat pe tema, că n'a luat în considerație chestia armatei pe care încă trebuia să o lege în junctim, o greșeală, care o să-i aducă prăbușirea. Guvernul coaliționist va trebui să se prăbușiască pentru-că așa i-a fost dictată soarta dela început — guvern de tranziție — care însă când s'a văzut cu ciolanul în gură i-și ia nasul la purtare și nu mai vrea să ție cont de cerințele poporului.

Cu atât mai rușinoasă-i va fi căderea, dacă să lasă imbrîncit!

Ce vreau Sașii? Curios lucru și cu sașii aștia. Când n'au cu ce umplea gazetele se leagă de noi ba pe terenul religios-cultural, ba pe cel politic.

După ce „S. Tgbt.“ ne înjură credința vine „Krons. Zeitg“ în nr. său dela 22 c. să atace atitudinea partidului național. „Românii au luat o ținută liniștită față de transacțiunea cu Austria, cu toate-că înainte reprobau aceasta cu toată tăria“, zic ei și adaugă într'un mod malițios, că aceasta liniștire poate fi un act de conivență cu guvernul,

Acest „lessas!“ al Sașilor nu este clocit în deajuns, a spart găuacea înainte de vreme.

Mai întâi că proiectul transacției abia de câteva zile a fost predat camerei, al doilea atitudinea partidului nostru față de acest proiect am arătat-o în câteva numere ale noastre.

Dee-și sașii o leacă de osteneală și citească și mai ales, observe ei bârna din ochiul lor în loc de gunoiul din ochiul altuia.

Iarăși capul lui Justh. Cine ar fi crezut vre-odată că opoziția croată va rescoti valuri atât de puternice în parlamentul maghiar? Vorbirea croată i-a scos cu totul din

FOITA ZIARULUI „LUPTA“

P u i c a .

Îți aduci aminte, dragă prietino, cât de gingașă și de slăbuță era Puica acu un an, când mi-ai adus-o dela Galați? O noapte întreagă, care poate i s'a părut nesfârșită, a chelălăit în cușca rece, cu grații. Pe urmă am așezat-o între noi, într'o sanie, și, venind repede spre casă, o acopeream cu poalele paltonului: era neconținut zguduită de frig. Și ea își întorcea spre noi ochii inteligenți, umezi, și ne privea. Avea o privire de om.

Pentru copii a fost o bucurie aleasă. Au mângâiat-o pe rând și Lia și Mitică. Au întrebat-o câteva lucruri importante. Au rupt din bucățile lor de pâne și i-au dat, cu vârfurile degetelor, să mînînce. O priveau cu oare-care sfială. Mai ales Mitică avea niște ochi mari, albaștri, uimiți. Și-i vorbea încetșor, cu glasul-i mângîios:

«Mata vrei să mînînci cafea cu lapte? da?»

Încet-încet s'au împrietinit. Bunica a făcut Puicii un feredeu și amândoi copiii, Lia subțirică și nălțuță, foarte serioasă și gânditoare, și Mitică bunduc greu privind cu

uimire noutățile vieții, au fost de față, au stat lipcă acolo. Bunica a șters cățelușa frumos și a învălit-o. Mitică a început a râde: «Acu-i fată!...» Puica îl privea, parcă-i râdea, cu ochii ei cumiți, în șalu-i umed, în broboada cu oare-care măestrie așezată. Atunci Lia i-a zâmbit cu milă și i-a pus o întrebare:

«Mata, când te spală, nu plîngi? Eu plîng!...»

Așa, Puica a dormitat pe lângă vatră toată iarna în zile viforoase. Sta cu botul pe labe și visa. Câte-odată tresărea și scheuna moale. Iar prin horn se strecura vântul, crescându-și șuerul adânc, ca o sirenă depărtată de vapor. În zile limpezi ieșea pe omătul bătuțit din ogradă, se zvîrlea în copce sprintene, se oprea în fața cerdacului de unde o priveau copiii, îmbujorați la obraji, se pleca pe labele de dinnainte cu botul întins, și dădea din coadă, apoi deodată sărea în lături hămăind înăbușit, scurt; se rotea și se arunca veselă în toate părțile, în urmă, intrată în bucătărie, se așeza la marginea patului pe labele de dinnapoi și privea neclintită, gravă, la moțanul care clipea som-

noros și-i sticlea în bătaia focului blana neagră, pătată cu alb.

Așa a eșit din cățelușa aceasta în primăvară un pointer minunat și elegant, alb cu pete galbene, cu capul 'ncordat mândru, cu trei crețuri adânci între ochi, cu o înfățișare așa de vioaie și cu niște priviri care vorbeau fără cuvinte.

În mișcări era ca un fulger. Când coborau copiii șcărilor în ogradă, se rotea în jurul lor ca un vârtej; apoi se așeza la pământ și-i privea cu crețurile din frunte adâncite, cu ochii plini de lumină. Când o luam la câmp, ca să-i dau cele dintăiu lecții, o pornea razna prin strălucirea zilei, după fluturi, după rândunele; săgeta la înălțimea erburilor; acu o vedeam lângă un hat, acu ridica botul în vânt pe vârful unui muncel, pe urmă dispărea ca o nălucă, n'o mai vedeam un răstimp, și dintr'odată o simțeam lângă mine pe cărare, îmi atingea o mână cu nările-i mișcătoare.

Dar încet-încet am domolit-o. Imi înțelegea glasul, asculta flueratul prelung care-i imita numele, se oprea din fuga-i de vânt, înturna capul spre mine, se înturna supusă, se lipea de pământ, la picioarele

sărite. Ca orbiți aleargă nebuni înainte, fără să mai țină cont de legi existente, fără să le pese că ce va zice Europa. Maniere bună-cuviință, vorbe goale fără nici un rost, cari și-au pierdut însămnătatea deja de mult pentru națiunea cavalerescă! Astăzi d-al de Nagy György, Markos Gyula și Fried poartă isonul în cameră, iar mulțimea saturată de șovinism îi secundează orbiș în urlete sălbatic.

Și dacă totuși să mai află „rari nantes în gurgite vasto“ cari îndrăznesc să fie de altă părere, aceștia sunt făcuți imposibili, dacă nu chiar măturați de pe arena vieții politice. Așa și cu munca de subminare pornită în contra lui Justh.

Ce-a făcut omul acesta? Care e păcatul lui? Sprijinește el oare tendințele vânzătorilor de patrie? Da de unde!? Alta e crima lui. A îndrăznit să aibă o părere independentă de raționările și sofismurile tendințioase și cu chlițibușuri ale vicepreședinților Rakovszky și Návay. Nu a putut fi câștigat pentru o interpretare brutală de tendențioasă a regulamentului camerei, n'a voit să fie atât de drastic în manuirea regulamentului, și aceasta a fost de ajuns, ca el să fie considerat ca o piedecă în conflictul cu croații, o piedecă pe care ar delătura-o imediat, dacă nu ar mai fi aici colea câte unul, care gândindu-se la chaosul ce s-ar produce nu le-ar opune din când în când câte un veto atât de hotărât.

Până când vor mai ținea cont și de acesta nu se știe. Îndârjirea contra lui Justh încă nu s'a stâns. Aceasta s'a putut observa îndeosebi când cu pertractarea în ședința plenară a chestiei Vaida. Cum îndrăznește un croat să-și ridice glasul pentru un valah ca Vaida? Aceasta e culmea obrăzniciei! „Ce vă imoartă pe voi Vaida?“ — era strigătul lor plin de indignare. Obstrucției croate trebuie să i-se pună odată capăt în parlamentul maghiar, chiar și cu prețul capului lui Justh, și ceata hamisișilor licitatori în șovinism își joacă orgiile mai departe, fără de a-i mai putea reglementa. Pentru

toate acestea e de vină însă sistemul greșit al unei educații miope și unilaterale precum și mediul care a favorizat ridicarea la suprafață a unor astfel de sucrescențe mărginite, căci pe o cale echitabilă s'ar fi putut sana de mult aceste neajunsuri.

Șansele tranșacțiunii. Azi s'a început în Camera deputațiilor discuția asupra proiectului mono-paragraf, care e menit să imprumute putere de lege tranșacțiunii și celorlalte proiecte cari sunt legate de tranșacțiune. Mono-paragraful trebuie primit până la 1 Ianuarie, căci altminteri ajungem în cel mai grav ex-lex economic.

Pentru discuția acestui proiect — considerând că sunt și sărbători și Duminici — Camera nu dispune decât de cel mult 24 zile sau tot atâtea ședințe. Dacă guvernul va veni cu propunerea ca proiectul să se discute și în general și în special în acelaș timp, vom avea trei discuții: în general, la titlu și la articol.

Disidenții sunt în număr de 35, Croații 30 (dintre 40 câți sunt, pe unul l-au excomunicat; episcopul Drohobeczky; unul a abzis: Potoșniac; 6 sunt magnați cari nu vin la ședințe, iar doi sunt bolnavi), naționaliștii 25, democrații și în afară de partide 7, cu total o opoziție de 97 de bărbați.

Și șă nu se uite că fiind votarea acestui proiect chestia de încredere în guvern, discuția se poate mișca în cadrele cele mai largi.

Chiar din aceste cauze se crede că guvernul va veni în curând cu o nouă propunere care ar putea pune stavilă curentului de discursuri.

Azi s'au anunțat la cuvânt: M. Polit și Dr. V. Lucaciu, Farkasházy, baronul Banffy, Pillissy, Urbanici (croat), Szasz Jozsef, Bozoky Arpad și Sándor Pál fost liberal cu influență, azi în afară de partide, toți împotriva proiectului. De vorbit n'a putut vorbi încă nici unul.

Dintre deputații români, la ședința de azi au fost de afță d-nii: Dr. T. Mihali, C. Brediceanu, Dr. V. Lucaciu, Dr. I. Maniu, Dr. Șt. C. Pop, V. Goldiș, Dr. G. Popoviciu și Dr. N. Șerban.

ROMANIA.

Plecarea MM. LL. RR. din Sinaia.

M. M. L. L. Regele și Regina României, precum și A. A. L. L. R. R. Principii moștenitori au sosit Marți dimineața în Capitală, spre a-și lua reședința de iarnă.

Majestățile Lor și Altețele Lor Regale au părăsit Sinaia cu un tren special la 2 ore după amiază.

Ofițeri români în armata austro-ungară.

Plester Lloyd publică lista ofițerilor streini învoiți a face stagiul în acest an în armata austro-ungară. Intre aceștia e și un mare număr de ofițeri din România, cari sunt împărțiți în modul următor: La infanterie 11 locotenenți și 2 căpitani de stat major. La cavalerie 4 locotenenți și 2 căpitani de stat major. La artilerie 6 locotenenți și 1 căpitan de stat major. La geniu, secția pionerilor 2 locotenenți și 1 căpitan de stat major. În școala militară de cavalerie România are 2 locotenenți în anul I și 2 în anul al II-lea.

Rezistența proprietarilor.

Duminecă s'a ținut la Societatea agrară o adunare generală, la care au azistat proprietari și arendași din diferite județe ale țării. Nu se semnalează însă prezența nici unui proprietar liberal; toți cei de față erau membrii ai partidului conservator.

Chestiunea s'a pus pe față între proiectele guvernului și acele ale d-lui Carp, care a prezidat și a repetat cuvântarea sa dela clubul conservator, susținând, că toată țara trăește pe urma marilor proprietari. Natural, adunarea a condamnat proiectele guvernului și a aclamat pe cele ale d-lui Carp.

Mai interesantă însă decât adunarea în care, cu toată vastitatea problemei, nu s'a ivit nici o discuțiune de principii și nici o deosebire de opinii, a fost propunerea venită dela doi amici ai d-lui N. Filipescu, de a se începe o acțiune de rezistență, care nefiind găsită potrivită scopului Societății agrare s'a trecut după adunare — nu știm încă dacă toți — în sala restaurantului dela hotel «Splendid» și s'a propus numai decât preșidenția unui comitet de acțiune d-lui N. Filipescu.

D. Filipescu a refuzat și refuzind și d. Marghiloman onoarea de a fi membru în comitet, s'au propus întruniri publice și s'a ales un comitet de acțiune.

Când d. Carp a sfătuit pe cei prezenți la societate să se constituie și să lupte «cum e mai bine în afară de «această societate, care e științifică și nu politică», n'a lipsit nici întreruperea unei «voci», care a strigat:

— Să facem revoluție!

Era semnalul pentru propunerea amicilor d-lui Filipescu, care a și urmat numai decât.

E de văzut, dacă această mișcare de rezistență nu va avea un răspuns din partea proprietarilor din câmpul liberal.

În tot cazul s'a și manifestat eri îngrijirea unora dintre proprietari și arendași asupra unei acțiuni violente a marilor proprietari în actualele împrejurări. («Adevărul»).

Din Bucovina.

— Corespondență particulară. —

În țărișoara asta cutropită de străini, o societate a studenților universitari români e de cea mai mare însemnătate. Ea ar trebui să propage naționalismul, ea să fie un focar cultural pentru tineri și bătrâni. Și sunt în Bucovina patru societăți academice române, deși nu am putea zice, că fiecare stă în serviciul culturii române. Cea mai mare și cea mai veche societate, dela care cu drept cuvânt se poate aștepta o activitate mai mănoasă și mai folositoare pentru neamul românesc din Bucovina, e «Junimea». Trecutul frumos al «Junimii» ne dă încredințarea, că această societate cu cei vre-o 80 membrii ordinari ai ei — sprijiniți de peste 200 membri emeritați, sprijinitori, fondatori și onorari — își va implini cu cinste misiunea sa și va contribui în mod considerabil la — am putea zice — «românizarea» Românilor din Bucovina.

În 21 Nov. c. ținându-și adunarea gene-

mele, bătea din coadă și mă privea țintă; parcă cerea iertare.

Când a dat peste cea dintăiu prepeliță, într'un câmp larg de trifoiu, într'o dimineață lină de început de vară, a rămas încremenită, ca de piatră, cu capu 'ncordat și întors puțin într'o parte. Pe urmă, la zborul paserii a tresărit și a zvicnit înainte, în copce iuți, largi, cu botu 'nnălțat, cu urechile mari fluturând.

Era o ființă cu multă simțire Puica; și ochii, mai ales ochii erau plini de viață omenească. Mă urmărea supusă și tăcută ca o umbră pretutindeni. Într'un rând am voit s'o las pe malul iazului, și am intrat cu ciobaca în cosor și 'n papură după rațe. S'a zvirilit în apă, și 'nnota lângă lopată, se încurca între liane, se zugruma, murea, darse zbătea să m'ajungă, și mă țintea cu punctele-î de soare.

Prietenă tot mai bună era și cu duduia Lia, și cu Mitică. Îl privea gânditoare, pe Mitică mai ales, cum se necăjește să-și pue în spate o pușcă închipuită, cum încordează un arc. Îi ascultă glasul melodios:

«Puică, Puică, eu am să te împușc...»

(Va urma.)

(„Sămănat.“)

Mihail Sadoveanu.

rală, din rapoartele diferiților ofițeri s'a văzut, că anul 1906/7 a fost foarte mănos, și că «Junimea» își dă tot mai mult silința de a deveni un adevărat centru de românism. Tot atunci s'a constituit și comitetul nou, cum urmează:

Președinte: C. Cornean, stud. teol.; vicepreședinte: A. Moldovan, stud. fil.; secretar I: N. Popescu stud. iur.; secretar II: S. Cercel, stud. teol.; cassar: V. Cărdei, stud. fil.; controlor: S. Dragomir, stud. teol.; bibliotecar: A. Morariu, stud. fil.; econom: T. Zub, stud. fil.; membri fără funcție: I. Grămadă, stud. fil. și N. Sancinc, stud. iur.

Președintele, care stă pentru răstimpul din Novembre 1907 până în Novembre 1908 în fruntea societății, e bănățean, «transilvănean», cum numesc Bucovinenii indecomun pe Românii din Ungaria și Transilvania. De 29 ani, decând există «Junimea», acesta e al doilea caz, când un Român din regatul ungar conduce societatea. Entuziazmul și iubirea, cu care a fost primit noul președinte — ales cu unanimitatea voturilor — ne dă dovadă, că între membrii bucovineni și transilvăneni ai «Junimii» există o trainică legătură de frație — conform devisei societății «uniți să fim în cugete, uniți în Dumnezeu». — Toți câți îl cunosc pe dl C. Cornean, leagă cele mai frumoase speranțe de persoana d-sale și sunt convins, că noul președinte, ajutat de-un comitet bun și de toți membrii și adoratorii «Junimii», va lucra ca așteptările tuturor să fie împlinite spre cinstea românizmului din Bucovina, spre cinstea societății în a cărui serviciu s'a pus cu trup și suflet.

Ași mai înregistra un fapt al «Junimii» vrednic de toată lauda. La îndemnul, mai ales, al harnicului și entuziastului tânăr Ioan Grămadă, soc. «Junimea» a hotărât să scoată o foaie populară, «Deșteptarea». Numărul prim a și apărut în 15 Novembre și a fost bine primit pretutindenea, afară doar de unii dușmani clevețitori ai «Junimii». Edarea unei astfel de reviste e un pas spre bine. Tinerii strănși în societatea aceasta s'au îndreptat către inima poporului, lăsaț în necultură, jupuit de jidani și desnaționalizat în parte de ruteni. «Deșteptarea», condusă de cele mai nobile intenții, va bate la ușa țaranului, îl va deștepta din întunec și-i va da o lectură folositoare. De Dumnezeu, ca întreprinderea aceasta, făcută de niște tineri cu tragere de inima pentru popor, să aducă cele mai bune roade celor, pentru care se scrie «Deșteptarea».

R. C.

Amnestie desertorilor militari.

Monitorul de astăzi al armatei comune precum și acela al honvezimei și al Landwehrului austriac publică actul imperial de amnestie a contravenienților militari, care intră în vigoare cu data de 2 Decembrie 1907.

Această prea înaltă decizie poate fi atribuită jubileului de 60 de ani de domnie ai M. Sale Monarchului.

Prima decizie a Monarchului după în-

sănătoșirea sa a fost aducerea la îndeplinire a acestui act.

Amnestierea va aduce de sigur bucurie multor cetățeni ai Ungariei, cari din cauză că nu și-au făcut serviciul militar erau împedeți, de a intra în țară și de a-și vedea familiile și vetrele lor.

Ea aduce servicii însemnate țării și pe terenul economic, de oare-ce între cei prișiți prin alte țări, sunt mulți, cari dispun de capitaluri, sau și-au câștigat experiență ori cunoștințe industriale, pe cari le pot folosi în patria lor.

Dar amnestierea era chiar necesară, avându-se în vedere emigrările în masă, cari tind la despopularea Ungariei.

Iată acum și legea în chestiune:

1. Tuturor cetățenilor ungari, cari din cauza desertării înainte de a fi asentați, au fost judecați, sau puși sub urmărire până la 2 Decembrie 1907, sau cărora li-s'a prelungit din această cauză obligativitatea de serviciu, li se iartă pedeapsa (se înțelege dacă nu a fost încă executată), respective continuarea pedepsei și a urmăririi precum și prelungirea serviciului deja enunțată sau pe cale de a se enunța.

Acelora, cari sunt urmăriti din cauza desertării înainte de 2 Decembrie 1907 sau își așteaptă din cauza aceasta urmărirea și pe mai departe sau prelungirea obligativității de serviciu, li se sistează cercetarea pe mai departe tot astfel și eventuala prelungire a obligativității de serviciu și în cazul când ei se vor supune asentării și eventual datorinței legale de a servi și se vor prezenta spre scopul acesta în persoană cel mult până la termenul de 1 Decembrie 1909, autorităților, cari aparțin.

Acei imigranți (reitorși în patrie) cari au fost asentați înainte de a expira termenul asentării clasei a treia, sunt supuși obligamentului legal. Dacă însă reîntoarce în țară și în acest caz asentarea se duce la îndeplinire după termenul asentării clasei a treia: — respectivilor le expiră obligamentul de serviciu la 31 Dec. a anului în care împlinesc etatea de 33 de ani.

Până la această etate ei sunt obligați să-și îplinească serviciul activ precum și exercițiul de arme (manevrele) ce va urma.

2. Toți aceia cari aparțin honvezimei și cari din cauza nesupunerei la chemarea sub arme, sau aceia cari din cauza primei desertări își îndeplinesc pedeapsa, vor fi ertați de restul pedepsei, ce o mai au după data de 2 Dec. 1907.

Tuturor acelora, cari aparțin honvezimei și stau sub cercetare, ori sunt urmăriti pe cale judecătorească, sau sunt pe cale de a fi urmăriti din cauza vr'unui delict săvârșit înainte de 2 Dec. 1907, li se sistează cercetarea pe mai departe, iar cei, cari nu sunt încă trași în cercetare, să se anunțe în persoană la vre-o autoritate politică sau militară, pentru a obține agrătiare, în restimpul dela 2 Decembrie 1907 până la 1 Decembrie 1909.

Amnestia nu se extinde însă și asupra acelora, cari au comis delictul îndemnării la nesupunere cu ocaziunea chemării sub arme, delict provăzut în §-ul 6 al articolului de lege XXI din anul 1890.

Timpul petrecut ca desertor se va lua în considerare în anii de serviciu ai celor agrătiati; serviciul activ întrelăsat, precum și serviciul pregătitor de 8 săptămâni trebuie făcut; manevrele întrelăsa-

însă nu. Amestecul transgresiunilor învrednicite de agrătiare, cu alte fapte punibile, nu eschide agrătiarea, în caz, că nu s'a adus încă sentința în privința acesteia; pentru aceste fapte rămâne însă responsabil și pe mai departe.

Din contră vor fi excluși dela agrătiare cei, cari pe lângă, că au fost pedepsiți din cauza faptelor învrednicite de agrătiare, au mai fost pedepsiți cu aceeași pedeapsă și pentru alte fapte punibile.

Pentru aceștia, precum și pentru desertorii pentru prima oră din serviciul activ se pot face în anumite împrejurări vrednice de luat în seamă propuneri speciale de agrătiare.

Budapesta, în 26 Novembre 1907.

Jekelfalussy Lajos
ministru de honvezi.

BULETIN PARLAMENTAR

Polonyi contra guvernelui.

Sedința dela 27 Noemvrie n.

Ședința de azi se pornește în liniște deplină. E un fel de reacțiune după scenele furtunoase de ieri. Cel puțin la început.

Ședința se deschide prin președintele Justh la orele 10. După verificarea procesului verbal, înainte de ordinea de azi, cere cuvânt Szappanos István, un moșneag cărunț, cu părul alb ce i se coboară în plete lungi pe umere. A cerut cuvânt pentru a protesta împotriva învinuirii că el și ceilalți disidenți, cari în ședința de ieri au votat împotriva proiectului prezentat de guvern — ar voi să facă obstrucție sau ar voi să dea mână de ajutor Croaților în munca lor distructivă.

— Noi îi disprețuim, noi îi urâm mai mult, decât voi! — îi vine într'ajutor Nagy György.

Cuvintele lui Szappanos sunt ascultate în tăcere, frazele despre dragostea lui de țară și neam, despre dorul lui de-a vedea realizat programul partidului kossuthist, nu provoacă decât aplauzele slabe ale lui Nagy György și Farkasházi Zsigmond.

Pentru câteva clipe ocupă fotoliul președintelui vicepreședintele Rakovszky, pentru a face o declarație. În ședința de ieri a chemat la ordine pe Polónyi; din notele stenografice s'a convins, însă, că Polónyi n'a făcut nici o întrerupere, care ar fi putut motiva chemarea la ordine. În zgomotul de ieri, îi atribuiseră lui o întrerupere făcută de altul. Își cere scuzele dela Camera și dela Polónyi.

Rakovszky se coboară și dă mâna cu Polónyi.

Mono-paragraful.

Conducerea discuției o ia din nou Justh, dând cuvânt deputatului Földes Béla, raportorul proiectului mono-paragraf.

Földes, după ce se referă la situația politică încurcată, în urma căreia limba maghiară mai bine de o lună a fost aproape excomunicată din parlament, — încearcă să dovediască constituționalismul proiectului mono-paragraf. Aduce mereu pilde din viața parlamentarismului englez (cazul de bătaie a maghiarilor). Spune, că în Angliera autorități indiscutabile au declarat, că în cazuri de necesitate parlamentară e singurul for competent, care poate să treacă peste considerații de ordin secundar. Guvernul nu mai are pentru discuția transacțiunii decât o lună, în acest timp scurt trebuie dară să se desbată chestiunea aceasta, cea ce nu se poate decât cu ajutorul acestui mono-paragraf.

Interesele economice ale țării o cer de asemenea cu impetuositate. Dintre locuitorii țării 70 la sută se îndeletnicesc cu

economia. Dacă, prin urmare, până la 1 Ianuarie n'am reuși să trecem peste acest proiect, criza economică ar aduce țării zguduiri fatale.

Se ocupă apoi cu chestia băncii independente și apără punctul de vedere al guvernului, care n'a luat în complexul debaterilor transacțiunii și această chestiune, ci și-a asigurat mână liberă în ce privește înființarea — în viitor — a băncii naționale independente.

Raportorul vorbește pe lung și e des întrerupt, când de protestele disidenților, când de aprobările guvernamentalelor. Trece apoi la autonomia vamală, a cărei realizare n'a fost abandonată și roagă Camera să primiască proiectul în chestiune.

Discursul lui Kossuth.

Földes termină la orele 11 și 25 m. Ia cuvântul numai decât ministrul de comerț, Kossuth. Incepe cu o declarație de război împotriva Croaților.

«Modul abuziv, în care deputații croați practică dreptul lor de-a vorbi în limba croată nu i-au lăsat guvernului decât timp de o lună pentru alcătuirea celei mai importante legi, legea transacțiunii. Parlamentul nu poate suferi și nu va suferi, ca interesele țării să fie primejduite de acești oameni, cari abuzând de un drept ce l'a dat lor parlamentul ungar — se învrednicesc de pierderea lui».

Kossuth vorbește încet, trăgănat, ici-colo cu patos, întrecându-se în discursul său fraze despre patriotism și interese naționale, fraze, cari — firește — sunt primite cu aplauze din partea kossuthiștilor.

«Națiunea m-a trimis în parlament, ca să-i apărăm interesele și nu ca să arătăm cine e mai șiret și destoinic în descoperirea de greutăți de prisos». (Polónyi, căruia îi sunt adresate aceste cuvinte, zimbeste ironic).

Tariful vamal autonom numai la 1917 se poate realiza, banca națională independentă numai la 1910, până atunci trebuie să muncim, dară, umăr la umăr, ca să adunăm puteri pentru munca grea ce ne așteaptă în viitorul apropiat. Indresnesc să afirm, că nu-mi pot închipui guvern, care să fi putut încheia o transacțiune mai favorabilă».

— Polónyi! Un guvern Polónyi! — strigă ironic mamelucii kossuthiști.

În dosul lui Kossuth șed Szterényi și Szathmári Mór și dau semnatele pentru aplauze. Kossuth mereu ia în mână notițele, din cari își citește declarațiile mai importante.

În vreme ce vorbește Kossuth, mereu vin deputații guvernamentali. La orele 12, când încă nu-și terminase discursul, băncile kossuthiștilor sunt aproape pline.

În tăcere adâncă, atinge și chestiunea cotei.

«Nu vorbim în proiect de cotă, fiindcă cota, conform legilor, n'are să se dezbată în legătură cu transacțiunea. N'avem de ce s'o tăgăduim: am ridicat cota, fiindcă a trebuit să cumpărăm dela austriaci recunoașterea dreptului public al Ungariei!»

În fine apelează la patriotismul disidenților, să nu asculte decât de glasul conștiinței lor și să nu ofere Europei privilegia tristă că deputații maghiari se aliază împotriva națiunii cu cei mai înviersunați dușmani ai maghiarilor!

Lui Kossuth i se fac ovații.

Președintele suspendă ședința pe zece minute.

După pauză ia cuvântul fostul ministru de justiție Polónyi. Miniștri nu sunt de față. Absentează ostentativ.

Discursul lui Polónyi.

Incepe cu o declarație menită să lămuriască o chestie, să nimicească o bănuială: când e vorba de interesele ideii de stat maghiar, când e vorba de atacuri

îndreptate împotriva națiunii maghiare — nu poate, nu e și nu va fi niciodată divergență sau dușmănie între majoritate și noua opoziție maghiară. Recunoaște și el, că deputații croați fac abuz de drepturile lor garantate prin legi. Nici el, nici tovarășii săi n'au de gând să amâne discuția proiectului cu o zi măcar, cu atât mai puțin vor să dea sprijin croaților.

După introducerea aceasta patriotică, intră în discuția mono-paragrafului, pe care îl ține de anticonstituțional. Analizează formele constituționale ale legislațiunii, citează articolele regulamentului Camerei, cari se refer la aducerea legilor și discuția asupra proiectelor și arată că procedeul guvernului e în contra constituționalismului reprezentat prin regulamentul Camerei. E minuțios, concis până în cele mai mici amănunte, răspunde la toate întreruperile și rămâne tot el deasupra.

Dela o vreme nu mai întimpină contestări. «Maiestrul» dovedește din nou rabulistica sa uimitoare. Discă și reduce la nimic argumentele raportorului, care s'a referit la regulamentul Camerei engleze. Da, numai cât în Engliera există alt raport între parlament și Coroană!

Discursul lui Polónyi a făcut impresie adâncă în sânul majorității și se crede, că sub influența acestui discurs se va mai spori numărul disidenților. (Justh își cedează locul lui Návay).

Cătră sfârșitul discursului său se înfierbântă și tună împotriva guvernului, desmintând afirmările lui, că Ungaria ar fi câștigat «izbânde naționale». Din cuvintele lui transpiră căldură, care îi cuprinde și pe ascultători și aplauzele pornesc mai des. Și se pornesc mai ales, când ajunge să discute ridicarea cvotei, când spune, că în curând se va aduce pe tapet și ridicarea contingentului recruților.

Demagogul e în elementul său. Fulgeră, tună, se întoarce când cătră miniștri Apponyi, Kossuth și Wekerle, (cari au intrat cătră sfârșit), când cătră kossuthiști, cu brațele încruciate pe piept, stăpân peste situație.

Polónyi profită de prezența lor pentru a începe o polemică nemiloasă cu Kossuth, apoi cu Wekerle. Și nu se ridică în Cameră o singură voce care să contesteze. Polónyi taie, taie fără cruțare și la fiecare gest al miniștrilor ripostează cu vehemență înțetită, cu o siguranță care nu permite contrazicerea. Declară că promisiunea guvernului că la 1910 vom avea bancă națională independentă, iar la 1917 vamă autonomă e o frază goală de care guvernul își dă bine seamă; e o declarație gratuită făcută pentru a îmbăta lumea cu apă rece, o promisiune pe care o exclude însaș transacțiunea!

La ora 1 și jumătate Camera ar fi trebuit să treacă la interpelații, la orele 2 ar fi trebuit să se indice ședința, dar la orele 3 Polónyi vorbește înainte și e ascultat cu cea mai mare atenție. Aproape toți se adună în jurul lui, să nu le scape o vorbă măcar.

Prezintă un proiect de rezoluție prin care se cere dela guvern să numiască o comisie regnicolară de 25 oameni, cari să pregătească terenul pentru înființarea băncii naționale la 1 Ianuarie 1911. (Proiectul de rezoluție e iscălit de 13 deputați).

Apoi continuă să vorbiască despre autonomia vamală și termină la orele 3 și 30 minute.

Lungirea ședințelor.

Intrerupându-se discuția asupra tarifului vamal, ședințele s'au redus din nou la 4 ore. Indată după deschiderea ședinței, deputatul Hoitsy Pál, a propus ca ședințele să se lungească și pe vremea discuției noului proiect cu 1 oră.

Asupra acestei propuneri se va vota în ședința de mâne, Joi, când se va urma și discuția asupra monoparagrafului.

La ora 3 și 40 se trece la

Interpelații.

Răspunde ministrul de culte Apponyi la interpelația lui Bozoky. Celelalte interpelații se amână pe Sâmbătă.

Ședința se ridică după orele 4.

Mâne, Joi, îi va răspunde lui Polónyi — în numele lui Kossuth — secretarul de stat în ministerul de comerț Szterényi, ocupându-se numai cu chestiunile de drept public și comercial.

La celelalte chestiuni atinse de Polónyi va răspunde Wekerle, — în una din ședințele viitoare.

Din nou provocăm și pe această cale pe toți aceia cărora le-am trimis provocări în scrisoare să achite fără întârziere restanța abonamentului, ca să nu fim siliți a sista expedarea foii la adresa dlor.

Cronica externă.

Deschiderea Reichstag-ului prusian.

În 26 Nov. în sala cea albă a palatului imperial s'a deschis dieta prusiană. Prințul Bülov a cetit mesagiul de tron, la care președintele a strigat de trei-ori, trăiască împăratul și regele. Între altele mesagiul de tron, conține următoarele: Situația financiară a statului e mai rea, în comparație cu situația din anul trecut. Plusul budgetului de pe 1906 nu a fost destul pentru acoperirea speșelor dela căile ferate și astfel o sumă însemnată a trebuit să se ia din fondul de rezervă.

Mesagiul de tron mai cuprinde și o mulțime de proiecte de legi. Între acestea mai însemnate sunt: proiectul referitor la îmbunătățirea lefurilor împiegaților dela căile ferate, proiectul referitor la căile ferate etc. Cel mai însemnat proiect însă e acela, care se referă la chestia polonă. Referitor la acest proiect de lege mesagiul de tron zice, că dezvoltarea provinciilor ostice ale monarhiei și stările prezente cari domnesc de acolo nu pot fi trecute cu vederea ușor, ci trebuiesc sistate.

Guvernul însă în urma drepturilor ce le are, nu poate să sprijinească și să întărească germanismul, de aceea s'a văzut silit, să ceară largi ea și înmulțirea drepturilor sale, ca să lucre mai cu succes.

Ședința a deschis-o președintele Kröcher. Polonii nu au luat parte la ovațiile făcute împăratului. După aceea s'a făcut cunoscute mai multe cauze prezente.

Prințul Bülov anunță proiectul de lege, care se referă la ținuturile polone și dezvoltă, că Prusia Ostică și Poseu-ul vor câștiga prin acest proiect, iar germanismul se va întări. Guvernul e hotărât să urmeze pe drumul arătat de Bismark. Prințul Bülov spune, că programul său tinde într'a colo, ca prin îmbunătățirea stării economice a populației germane, să le facă viața mai plăcută în acele provincii. Cu toate sforțările de până acum nu s'a putut ajunge la rezultat îmbucurător. Crede, că dacă guvernul nu ar urma față de Poloni, politica practică până acuma, atunci ar ajunge în conflict cu o mare parte a poporului german.

Prințul Bülov vorbește mai departe despre speculația pământului. În anii din urmă 100.000 hectare au trecut din proprietatea germanilor în a Polonilor. Comisia de colonizare nu prea poate opera, de aceea trebuiesc noi dispoziții. Indiscutabil, că comisia de colonizare are lipsă de teritorii mari închise, pentru că numai acestea pot folosi scopului, pentru care se lucră. Din mână liberă e greu să cumperi, de aceea exproprierea trebuie înartătată în lege. (Intreruperi din partea Polonilor. Ne-mai auzit!). Guvernul a ajuns la convingerea aceea, că altă cale nu e pentru ajungerea scopului. Prevede, că guvernul se va întâlni în cameră cu opoziție, dar

„perează, că chiar în timpul acesta nu se poate și nu țasă politica de colonizare. (Aprobări la Germani, contestări vii, întreruperi la Poloni). Rămânem pe lângă principiile lui Frideric cel mare, care imediat după cucerirea teritoriilor polone, a început colonizarea. În sfârșit roagă pe deputați, să sprijinească guvernul în lucrările sale. (Aprobări la Germani. Contestări la Poloni).

Ședința viitoare Vineri.

FRANZ JOSEF Apă purgativă

ȘTIRILE ZILEI.

Mercuri, 27 Noembrie n.

— La intrecere! Cel puțin așa ne face impresia multele procese ce le făuresc procurorii, în contra ziarelor românești. De câte-va zile numai, s'a pertractat în Cluj nu mai puțin decât 4 procese. Tot în săptămâna trecută a fost pedepsită Lupta și Tribuna.

Halal de așa libertate de presă. După cât aflăm Revistei Bistriței i-sa intentat un nou proces de presă pentru articolul «Calea cea mai bună». Tribunalul de punere sub acuză a respins acuza procurorului. Procurorul a anunțat recurs. Amintim că între cele 4 procese din Cluj, unul a fost tot al Revistei Bistriței pentru articolul «Poveste tristă», acuzat Dr. V. Onișor pentru că ar fi calumniat pe un anumit Albisy notar. Procurorul însă și-a retras acuza.

Noi la toate acestea nu zicem nimica. Il avizăm însă pe dl Babeș, că cel mai potrivit timp pentru împăcarea poporului maghiar și român e acuma, când Lupta a fost pedepsită de două ori, Tribuna tot așa, Libertatea, Tara noastră, Revista Bistriței, Luceafărul etc. etc.... iar redactorii Tribunei, Drapelului, Libertății numai eri, alaltăeri au eșit din temniță.

Și mai amintim d-lui Babeș: Pănade, Pécica, Cristian, Satulung, țaranul străpuns din Sătmar, etc. etc.... toate acestea în capul lui dl Babeș se contopesc în fantoma împăciuirii.

Acum, când procurorii se întrec să ne nimicească!

— **Telegrama orașului Spalato către Björnson.** Nici că se putea un timp mai prielnic pentru desvelirile lui Björnson.

Vorbirile croaților ne-o dovedesc aceasta cu prisos, căci zilnic suntem martori la frumoasele grațiosități ce li se adresează și la atitudinile războinice, a căror dovadă eclatantă sunt pumnii ridicați și vociferările nedemne de oameni ce se respectă.

Croații sunt foarte recunoscători lui Björnson, mai ales acuma când văd că deputaților croați din parlamentul maghiar li se ia cuvântul fără nici un motiv.

Orașul Spalato a trimis zilele acestea lui Björnson următoarea telegramă:

Orașul Spalato vă exprimă omagiile și recunoștința pentru simpatiile ce le dovediți față de prigonii și obijduiții Ungariei.

Ne exprimăm compătimirea pentru prigonii din partea Maghiarilor, cari și-au încoronat mișelia cu masacrul dela Cernovă revoltând prin aceasta întreaga lume cultă. Intreaga croațime se alăturază la omagiile noastre.

Civilizația crede în învingerea Voastră.

— **Pictor român distins.** Pentru capela colegiului Rákoczyan din Buda s'au fost proiectat de mai multă vreme executarea mai multor frescuri. Spre scopul acesta sa și deschis un concurs din partea comisiei regnicolare a artelor frumoase.

Examinând operele intrate la concurs însă comisiunea nu a aflat nici una de potrivită, dar la propunerea directorului museului artelor, Dr. Térey, a hotărât să încredințeze cu executarea lucrărilor pentru un al doilea concurs pe dl Octavian Smigelschi, care a pictat catedrala din Sibiu cu un succes admirabil.

Această distincție a talentatului pictor român îi întărește stima de care se bucură în toate cercurile artistice.

— **La noi și în România.** Zilele trecute foile maghiare înregistrau cu deosebită mulțumire sufletească știrea, că numărul școlilor maghiare se sporește în mod îmbucurător în România. N'avem nimic în contra, dar întâmplă-se aceasta și la noi așa? Din contră, la noi părinteasca oblăduire își dă silința să ne nimicească și pe cele existente.

Chiar acum în com. Turda-Arieș se urmează o adevărată goană contra școalelor românești, cari se închid cu diuimul sub pretext, că nu corespund localurile. În comuna Dumbrău școlarii își pierd vremea fără nici un rost, căci recursul senatului școlar înaintat congregației nu se rezolvează. La ce ar și face-o aceasta? Au domnii și altceva de lucru și mai multe planuri în privința aceasta.

— **În contra socialismului în armată.** Ministrul comun de războiu al monarhiei noastre a adresat către toate regimentele din țară un strict ordin, prin care se interzice cu mare asprime lățirea socialismului printre soldați, pe motivul, că socialismul are urmări nefavorabile pentru susținerea disciplinei militare. Partea aceea a ordinului, care se referă la soldații de rând, va fi nu peste multă vreme adusă în mod oficios la cunoștința lor.

— **Crima unui jandarm.** În com. Tarnou (Rusia) s'a întâmplat o crimă înfiorătoare, nouă dovadă a sălbătăciei omenești: Jandarmul Faler era înamorat de fata vitregă a bucatarului Ioan Wilkowski. Neavând însă noroc în dragoste, nefericitul într'atâta se amări, încât, după o nouă zadarnică încercare de a obține favorurile fetei, împlântă baionetul în amândoi, mutilându-i în mod barbar.

La auzul strigătelor desperate o mulțime de oameni veni la fața locului, dar nimeni nu se putea apropia de ucigaș, căci acesta amenința cu revolverul pe acela, care ar cuteza să se atingă de el.

Sosind însă armata, ucigașul, văzând că totul e pierdut, cu un glonț în tâmplă își puse capăt vieții.

— **Dela societatea academică „Junimea“ din Cernăuț.** Comitetul societății acad. Junimea s'a constituit pentru anul administrativ 1907 | 8 în modul următor:

Președinte Cornel Corneanu st. teol., vicepreședinte Aurel Moldovan st. fil., secretar I Nicu Popescu st. jur., secretar II Ștefan Cercel st. teol., casar Vasile Cârdei st. fil., controlor Silviu Dragomir st. teol., bibliotecar Alexandru Morar st. fil., econom Toader Zub st. fil., membrii fără funcție Ion Grămadă st. fil. și Nicu Sauciu st. jur.

Asupra acestei noi constituirii și a pozițiilor ei demne de toată lauda, dăm în numărul nostru de astăzi un articol special.

— **Reuniunea femeilor române din Brașov,** a serbat în 24 l. c. un parastas pentru fondatorii repauzați ai Reuniunii, în biserica Sf. Nicolae. Cântările ocazionale le-a executat corul neîntrecutului maestru G. Dima. După parastas a avut loc sfințirea internatului, cu care ocaziune elevele au executat mai multe cântece sub cond. harnicului învă. Stoicovici, iar dna Elena Săbădeanu a rostit un discurs ocazional expunând pe scurt istoricul reuniunii și a internatului. Publicul a rămas pe deplin mulțumit cu spiritul de conducere al acestui in-

stituit, unde nu se pune pond pe o creștere pretențioasă, ci pe însușirea unei hărnicii serioase și românești.

— **Reuniune de lectură și cântări în Rodna-Veche.** Primim din această localitate următoarele șire:

Mult stimate dle Redactor,

Spre marea mea mirare, în 23 Nov. a. c. am fost invitat a lua parte la o adunare de constituire pentru înființarea unei reuniuni de lectură și cântări în Rodna-Veche. Reuniunea era încă pe cale de a se înființa acum 3—4 ani, însă ivindu-se unele neînțelegeri între membrii de constituire, lucrul a rămas baltă. De prezent însă, fiind unii bărbați mai capabili și cu totul independenți, și-au luat osteneala pentru a înființa și în Rodna-Veche o societate de lectură, unde tot împrejurul e românesc. După ce s'au făcut pașii necesari la protoprelore pentru concesiune de a se ținea adunarea, care a și avut loc în sala școlii conf. gr. cat. din loc sub prezidiul dlui dr. Octavian Utalea. După citirea și rectificarea statutelor, s'a purces la alegerea de funcționari pentru înființându reuniune. Ca președinte a fost ales dl dr. Octavian Utalea, vice-prezident economul Simion Procope Domide, secretar dl Nicolau Mureșan învă., bibliotecar dl Leon Moldovan învă., casar economul Onisim Filipoi, membrii în comitet dl dr. Ioan Malaiu, economul Gerasim Domide și Filipoi Filip. Adunarea a decurs în cea mai bună ordine, poporul e foarte însuflețit pentru noua reuniune care e pe cale a se înființa; mulțumită dlor dr. Utalea Octavian, dr. Ioan Malaiu și Nicolau Mureș, cari nu au cruțat nimic pentru dobândirea acestei frumoase instituțiuni românești. La finea adunării dl dr. Octavian Utalea a ținut o vorbire poporenilor adunați și explicându-le foloasele reuniunii, ca cuvânt de încheiere a rostit dl dr. Ioan Malaiu în cuvinte scurte și pătrunzătoare, mulțumindu-le celor de față pentru încrederea ce-o au față de noua reuniune, urându-le tot binele și bună voie până la adunarea generală peste 40 de zile. Cu Dumnezeu înainte Români, viitorul e al vostru.— *Un participant.*

Nu înțelegem, de ce se miră participantul, când e vorba de chestii așa de frumoase! Ori nu se prea obicinuesc astfel de lucruri, prin părțile acelea! Acum dacă s'a făcut să ne bucurăm, să nu ne mirăm!

— **O statistică importantă.** E interesantă statistica flotei comerciale a diferitelor state. În primul loc e Englitera, care are cele mai multe bastimente cu cel mai mare număr de tone, anume 6231 bastimente având în total 16,642.305 tone. Germania are 1354 bastimente cu un tonaj de 3,631.861. În al 4-lea loc e Franța, urmează apoi Japonia, Holandia și Belgia.

— **x Viitor de aur românimea are!** dacă numai dela comercianți români va cumpăra.

Cereți preț-curent românesc dela comerciantul român *F. A. Degan* din Fiume (Postafiók No. 163) căci vi-l trimite gratis. În el se află toți articli pentru bucătărie: 1 kgr. cafea fină numai cu 1 fl. 20 cr., 1 kgr. *Tea* aromatică numai cu 3 fl. 25 cr., apoi Ciocoladă efină, Fructe sudice, etc., cu preț redus. Spesele de porto la 5 kgr. el le plătește. Într'un pachet trimite și mai multe mărunțișuri. Cine dorește a cumpăra efin și bine să grăbească. Toți câți au comandat au fost îndestuliți!!!

